

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postakárékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — — Helyközi telefon 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELOS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Nagy igazságtalanságok.

Irta: **Kossuth Ferenc.**

A munkapárt még most is folytatja azt a hadviselési módot, amelyet új névvel ujjaszületése óta folytatott, vagyis azt, hogy mindig a koalíciót szidja és sárral dobálja.

Oly kiáltások hangzanak el a nagy tömegből, melyek az embert megdöbbenítik, mert azt bizonyítják, hogy a kiáltozó törvényhozónak fogalma sincs arról, hogy tulajdonképpen miért szidalmaz, midőn felkapott, üres és az igazságot, a méltányosságot teljesen nélkülöző jelszavakat kiáltoz.

Legtöbben a kvóta felemelésén lovagolnak. Ezt vagdossák folyton az ellenzék fejéhez és ezzel akarják sebezni azt az „átkos” koalíciót, amely az ő előbbi negtstesülésüket úgy elsöpörte, hogy közülök alig maradt egy is a Házban.

Azzal a rivalgó szemrehányással, hogy a koalíció megegyeztette a kvóta felemelését, hiszik legkönnyebben befeketíthetni az előző kormányt és többségét, mert hitük szerint a nemzet zöme már elfelejtette a kvóta felemelésének kényszerítő okát és csak magára az ellenszenves tényre emlékszik vissza. Azonban az okot elhallgatni, de a tényt folyton felhozni nem helyes, nem lojális dolog, de hát a franciák, akik műveltebbek, azt mondják: „*a la guerre comme á la guerre*”, ami szabad fordításban annyit jelent, hogy a háboruban minden szabad.

Ez a tétel azonban könnyen megcáfолható: például a robbanó, vagy a mérgezett golyók használása nem szabad; tehát még sem minden szabad.

Vannak olyan dolgok a háboruban, de a politikai vitákban is, amelyekhez folyamodni nem szabad. A vitákban sem, ha ezeknek komolyságát fentartani akarjuk. Ám szidjanak, korholjanak a kvóta felemeléséért, ha előbb lojálisan elmondották ennek az okát; csak hogy akkor a legtöbbnek lelkiismerete tiltaná a szidalmazási divat meg nem fontolt követését.

Annál kevésbbé szidalmaznának e téren, mert eszükbe jutna, hogy saját maguknak más néven élt megtestesülése (a kimúlt, de bennük feltámadt szabadelvű párt) minden kényszer nélkül és kizárólag opportunitásból felemelte a kvótát 31.4 százalékról 34.4 százalékra, vagyis minden kényszer nélkül három százalékkal emelte a kvótát.

Milyen joggal veti tehát az új név alatt feltámadt párt a koalíció szemére azt, hogy ugyancsak felemelte a kvótát, de nem kényszerhelyzet nélkül, hanem azon csaknem hihetetlenül súlyos nyomás kényszerhelyzetében, melyet az osztrák kormány gyakorolt azzal a határozott kijelentésével, hogy ha a kvóta-emeléssel nem tétetik lehetővé a vám-szerződésnek a birodalmi gyűlésen való

keresztül vitele, akkor a garanciálisnak hitt magyar 1899-iki törvényben kontemplált status quo föntartását semmibe sem veszi, mert ebbe soha semmi osztrák kormány bele nem egyezett és egyidejűleg lejárván a vasutak tarifális szerződése, ezt arra fogja törhetlen szigorral kihasználni, hogy az osztrák vasutakon a differenciális tarifák felállításával teljes lehetetlenné tegye összes kivitelnket. Ugyanakkor lejárván a vámbevételek kvótászerű felosztására vonatkozó szerződés is, az osztrák kormány azzal fenyegetett, vissza fogja tartani az osztrák határon beszédett összes vámoat (melyek a vámbevételek 80 százalékát képezik), továbbá elzárja az összes osztrák hitelforrásokat a magyar hitelt igénylők elől és szigorúan kizárja az osztrák tőzsdékről a magyar értékeket.

Ezen élet-halálharcban Magyarország is nagy károkat okozhatott volna Ausztriának; de ennek dacára a küzdelem nem lett volna egyenlő. Nem képzelhető tehát hazafias érzelmű ember, aki ezeket tudva és nem következetesen és szeszélyesen ignorálva, másképpen cselekedett volna, mint a koalíció.

A kvóta emelése tehát mi tőlünk ki lett erőszakolva, de sikerült helyette oly kikötéseket eszközölnünk, melyek a pénzáldozatot jelentékenyen csökkentik, továbbá oly mérhetlen horderejű előnyöket, mint például a külön autonóm és időhöz nem kötött vámtarifa, melynek nem hátránya, hogy azonos a közössel, mert ha Ausztriával szemben is alkalmaztatik a tarifa, a legteljesebben prohibitív, tehát a jövőben légerősebb védbástyánkat képezi a közgazdasági téren.

Aki e tényeket tudja, melyeket mint miniszter, tehát felelős állásban annak idején a nyilvánosság elé is hoztam (ugy, hogy kétségbe nem vonhatónak kell ezeket tekinteni), az nem veheti a kvóta emelését a koalíció szemére, ha a mindenkire kötelező méltányosság fogalmát a legcsekélyebb mérvben tisztelni akarja.

Nem teheti ezt még azért sem, mert a mostani többség előbbeni megtestesülése kötötte azokat a szerződéseket Ausztriával, amelyek mind egyszerre jártak le és amelyek együttes lejárvása oly rettenetes erejű fegyvert adott az osztrák kormány kezébe.

Az lenne erre mondható, hogy a kényszerhelyzet tehát ismét előállhat és az akkori osztrák kormány épen úgy fogja azt kizsákmányolhatni. Ez így is van; és épen ezért van százszoros igaza pártunknak, amely az elfajult közös-ügyes 67 ellen küzd és helyébe a 67-ben ugyanis elismert 48-at akarja ültetni. És mintha hallanám erre az üres jelszavas rivalgást: mikor kormányon voltak, a 67-es alapon kormányoztak. De hiszen az új alapot forradalom nélkül nem lehet másképpen megcsinálni, mint a régiből kiindulva.

Ép ily igazságtalan a másik vád, hogy a koalíció semmit sem csinált. Aki ezt kiabálja, az a magyar törvények gyűjteményét soha nem vette kézbe, máskülönben észrevette volna a tömeges törvényalkotást a koalíció korszakában.

Összetéveszti az illető a koalíció utolsó évét az előbbiekkal, elfelejtve, hogy ezen egész évnek kilenc hónapján át lemondott állapotban volt a kormány, tehát a cselekvés lehetőségét nélkülözte.

Erre az utolsó évre emlékszik az illető, a többi pedig felejt és vádol, belemerülve nyakig az igazságtalanságba s a legtöbb esetben elárulva, hogy nem vette magának még azt a fáradságot sem, hogy utána nézzen divatos munkapárti jelszavai alapjának.

Máskülönben ha még oly tehetetlen és szürke lett volna is a nemzet akkori vezéreiből alakult koalíciós kormány, még akkor sem igazolnák az elődök esetleges hibái az utódok kétégtelen hibáit; és magát nem menti, de önmagára vet árnyat az, aki nem a maga tetteiből, hanem elődje lerántatásából él.

— **„Hazugságok”.** A mai kormány egyik benfentes félhivatalos organumának vezető helyén ékeskedik e cím négy cicerós vastag betűkkel. Alcímek is vannak. Az első így szól: „Kossuth Ferenc hazugságai”. A második pedig azt mondja: „Justh Gyula hazugságai”. A két egész oldalon ezenkívül egy hasábon és még öt sorban gyalázkodó betűhalmazt nem olvastuk. Igazi magyar ember már az ilyen címeiktől is csömört kap. Eszünkbe sem jut, hogy akár Kossuth Ferenc nagy hazánkfiát, akár Justh Gyula tiszteletre méltó nevét védelmezzük. Mind a ketten annyira benne vannak a magyar nemzet szívében, oly magasán állanak a puritán jellem és hamisítatlan igaz hazafiság terén, hogy oda a kormánypénzen megvásárolt piszkolódások közel nem férközhetnek. S ha mégis leszögeztük a mai Khuen-Héderváry-kormányra igen jellemző három darab cikkelycímét, ezt azért tettük, hadd lássa a székely nép, hogy a nemzet nagy embereit minő kiszólásokkal tiszteli meg a kormány félhivatalos sajtójában csak azért, mert ez a két ellenzéki vezérférfi a haza érdekében dolgozik; csak azért, mert ez a két kimagasló ellenzéki vezér a magyar nemzet igazi függetlenségének szent ügyét szolgálja és Bécs előtt nem hajlong egyik sem. Aki ilyen címeket ír lapja élére, az ne dühöngjön „A Nap” ellen. Az a kormány, mely ilyen című cikkeket látja jónak védelmeztetni magát és gyaláztatni a nemzet igazi vezéreit, annak már csakugyan kevés reménye lehet az életre. Az ilyen címek után már az örület vagy a veszethez közelebb... Józan ésszel egyebet gondolni nem lehet.

Magyarország nem adta el magát és jogait se a pragmatika szánkóiával, sem a kiegyezéssel, sem a királyi hatalomnak, sem az uralkodóháznak; még kevésbbé más i egen hatalomnak vagy nemzetnek,

A jegyzők közjogi helyzete — 3. a közigazgatásban.

Dr Koncz János székelyderzsi köljegyző felolvasása.

A község jegyzője a közigazgatási jogban, mint egyedhivatal jelenik meg eléggé szűkre szabott hatáskörrel, de annál több munkával, kötelezettséggel. A közigazgatásban a cselekvő államot látjuk, vagyis az államot a maga tevékenységében. Természetes, hogy ezt a tevékenységet nem maga az egyesek feletti eszmei állam, hanem az állam által alkotott szervek fejtik ki.

Az állam által törvényeiben letett akaratából alkotott ilyen szerv a község jegyzője is, kire az a fontos feladat hárul, hogy egyfelől a teoretikus elvek szerinti jogszabályokat a való életben alkalmazza, vagyis az állami akaratot végrehajtsa, másfelől a gyakorlati élet gazdag tapasztalatait az illetékes felette álló faktorokhoz juttassa elvi elfogadás végett. Akár csak egy eleven vérkeringés.

Akkor, midőn a jegyző a törvényes jogszabályok rendelkezéseit végrehajtja, midőn a törvényen alapuló valamely hatósági határozatnak érvényt szerez, a köz érdekében cselekszik, a köz ügyeit igazgatja, közjogi, szorosabban véve, közigazgatási jogi funkciót végez.

Nem kevésbbé domborodik ki közjogi működése a község jegyzőjének a közigazgatási jog keretébe tartozó jogorvoslatoknál. Tudvalevően jogorvoslattal való élésnek akkor van helye, mikor valamely hatóság az egyes állampolgárt érdeklő ügyben nem az állami akaratnak megfelelően intézkedett, vagyis olyan határozatot hozott és szándékol végrehajtani, mely sérti az illetőnek törvényben védett jogait, érdekeit. Ilyenkor a fél jogorvoslattal él s a község jegyzőjét keresi fel azért, hogy a jogorvoslattal való élés lehetőségére, esetleg kimenetelére felvilágosítást nyerjen.

Ekkor a község jegyzője úgy jelentkezik, mint a szenvedett sérelemnek postása, ki a sérelmet az orvoslásra jogosult hatóság elé állítja; ekkor úgy jelentkezik a jegyző, mint meggyőzője az orvosló hatóságnak az iránt, hogy itt tényleg sérelem esett a félen; úgy jelentkezik ilyenkor a jegyző, mint a sérelmes határozat által megsértett állami akaratnak csatolása, kinek közvetítésével a sérelmes hatósági határozat az állam igazi akaratának megfelelően korrigáltatik.

És különösen akkor, midőn a jegyző a községi előljáróságban s néha külön is az egyesnek polgári viszonyaira kiható hatósági határozatot hoz, a szó szoros értelmében vett közigazgatási jogi funkciót végez, közjogi működést fejt ki.

A büntető jogban a községi jegyző tevékenysége nagyrészt a nyomozásban merül ki. A B. P. 85. §-a előljáróságot említ ugyan mindenütt, de a jegyzőt szokta érteni alatta. Ugyancsak ez a §. sorozza a községi előljáróságot a rendőri hatóságok közé. Itt a jegyző a megbontott jogrend helyreállításának másodrendű munkása, mint az, a kolozsvári egyetem egyik tanára jellemzően jegyzi meg büntető jogában. Itt is, mint némely más téren a jegyzőre hárult kötelesség és teljesítésével arányban álló közjogi jogosultságról nem beszélhetünk. S ha valamelyes közjogi határozattal bíró álláspont a község jegyzői javára érvényesült, az mindig az illető jegyzők önérvényesítő magatartásának és a büntető ügyekben eljárni jogosult tényezők abbéli felfogásának tudható be, hogy a fejlődő kor által kifejlődött gyakorlatnak hallgatólag szabályait respektálják.

Érdekes és a jegyzők köztisztviselői minőségének felfogására jellemző, hogy az 1878. évi V. t.-cikket, mint a büntettekről és vétésekről szóló magyar büntető törvénykönyvet is fel kell használnunk köztisztviselői minőségünk bizonyítására; világos jelöl annak,

hogy a hol kedvezmények elnyeréséről van szó, ott nem köztisztviselő a község jegyzője, de a hol büntetendő cselekményt kell megtorolni, ott a szigorubb megítélés alá eső köztisztviselő minőség kétségtelen a község jegyzőjére nézve.

Hiába! ezt is közjogi helyzetnek hívják.
(Vége köv)

Régi levelekből.

IX.

Midőn mind azok, a melyek naponta avagy később történnek, s úgy a saját érdekünkbe, mint amaz erdélyi tartomány érdekében teendők azonnal össze nem foglalhatók és utasításul adhatók, a kormányzó és tanácsosok hűségére és titok tartására bizzuk, hogy úgy intézzék, miszerint a mi előnyeink és a tartomány érdekei mozdíttassanak elé a mennyiben ez lehetséges. A mi károsodásunk pedig azon intézkedések által elháríttassanak és nekünk minden bizonyosan tudtul adassék.

Mindezen előre bocsátottakban kifejezett akaratunk végrehajtandó.

(Ezen rendelet kelt a már kezdetén jelzett helyen és időben.)

Ezen császári parancs tehát a Napragy Demeter által készített és fölterjesztett memorandum alapján küldetett le a Székely Mózes által vezetett erdélyi hadsereg leveretése után.

Azon biztos reményben ringatta magát a Prágában székelő császár, hogy Erdélyt már teljesen leigázhatta s kis hazánkat németekkel elárasztva, nemzetünket megsemmisítheti, német tartománnyá alakíthatja át. A kik engedelmes rab szolgálai nem akarnak lenni, azokat ha mint földön futó koldusok nem menekülhetnek, legyilkoltatja, mert hiszen a nép és ország van az uralkodóért, s nem megfordítva. Ez az elv, ez az uralkodó eszme még ma is a hata'om biztatónál.

Ugyan ezen eljárást mutatja történelmünk 100 évvel később a II-ik Rákóczy Ferencz által vezetett szerencsétlen végű nemzeti védelmi háboru. után. Ma is az óriási terjedelmű Rákóczy féle birtok nagyobb része német kézben van, csak kis része a Károlyi grófok tulajdonában, kiknek őse jól tudjuk, miért kapta. Másfél századdal később már nem a fegyverek hatalmával, hanem édes, hízogó, csábító szavakkal szövetkezett Mária Terézia császárnő kitörülni a magyarságot az elők sorából és németté alakítani át. Két és fél század után ujól'g az egyesült osztrák-orosz fegyverek győzelme után ezen törekvést látjuk, ezen intézkedések súlyát érezték apáink.

Később a szükségtől kényszerítve némi látszólagos függetlenségünk elismerését mutatták és a legalkotmányosabb király elnevezéssel diszitették uralkodónkat, mert mind azt a mit akart, a vezetők teljesítvén, azt hitte a reményekkei táplálkozó, mélyebben nem kutató és gondolkodó tömeg, hogy a nemzet akarata érvényesül.

Elhangzott azonban Clopiban napi a parancs, s ez eszünkbe juttatta, hogy ugyan azon családból, ugyanazon törekvésekkel ül az utód a királyi széken. Össz-monarchia s tehát Magyar-ország beolvasztása az osztrák örökös tartományokba a cél.

A nép csak adóalany a császári korona fényben tartása végett.

Iparunk, kereskedelmünk, szellemi előhaladásunkra szolgáló iskoláink fejlesztésére, támogatására nem tud áldozni pénzügymisztériünk, mert kell — ha tengerünk nincs is — hatalmas csatahajókra, a katonaság szaporítására, a fegyveres erő fejlesztésére, melynek szelleme német ép úgy, mint 300 év előtt.

Gagyí Samu

Méhészet.

Teendők a kezdő méhészek számára.

Az időjárás augusztus hóban nagyon kitűnő volt. Eső és meleg egymást követték. A méhek gyűjtése azonban nagyon silány volt, a melynek egyedüli okozója a ragyaeső volt. Nagy mézhordásra már nem számíthatunk s a mi lesz is, az a méhek részére szükséges. A tarlóvetés és sarjukaszálás után a mézhordás megszűnik. A mézür kiürítésével igyekezzünk, hogy a fedődeszkákat még a méhek leragasztassák.

Ha a mézür kiürítése alkalmával a mézürbe befedett vagy fedetlen mézzel telt kereteket találunk, nézzük meg a költőürben a keretek kiszedése által, hogy a költőürben van-e megfelelő mézmennyiség. Ha esetleg üres kereteket találunk a költőürben, azokat kiszedjük, a fiasításos kereteket az alsó sorban rakjuk. A költőür felsőkeretsorába pedig a mézürből kivett mézes kereteket a népesség arányához képest 5—7 keretet beteszünk.

Most még bármi munkát veszély nélkül végezhetünk, mert még a méheknek van idejük a kiszedés által támadt réseket rendbe hozni. Vigyázzunk azonban, a hol mi rendezzük, hogy a kereteket úgy osszuk vagy rakjuk be, hogy a méhek ne kelljen a mézet tovább hordani vagy ha tovább nem hordanak, a méhek hátrányára válják.

Előfordul, hogy az ablaknál a méhek a lépet, illetve kereteket nagyon sűrűn lepik el, s úgy néz ki egy első tekintetre, mint a legnépesebb méhcsalád, azonban ha a kereteket kiszedjük, egy-két pár keret kivételével már csak egy-egy méh látható a lépeken. Az ilyen méhcsalád építményét kiszedjük, az üres lépeket eltávolítjuk és annyira megszüktjük a kaptárt, hogy a méhek a homlokfalig foglalják el. Az ilyen méhcsaláddal nagyon jól teszünk, ha méhek egyesítése által felerősítjük.

A megrajzott méhcsaládokra legnagyobb figyelmet fordítsunk. Ugy az anya, mint a méz tekintetében, mert magukra hagyva, ezek semmisülnek meg leghamarabb ha nem is most, de a tél vagy a tavasz folyamán. A melyiket most kellőleg, minden tekintetben rendbe nem hozhatunk, azokat más családdal egyesítsük.

A rajok igen szépen fejlődtek kezdetben. Talán érezték, hogy számukra, illetve munkájukra rövid idő van, mert a hordás megcsappan. Különösen a késői rajoknak, ha van is építményük, méz kevés van. A mely rajnak kevés méze van, annak népessége sem elégséges. Az ilyen rajokat egyesítsük most, ne aggódjunk azon, hogy ezáltal méhállományunk létszáma apad, mert egy jó méhcsalád többet ér, mint négy gyenge. Egy-két gyenge méhcsalád az anya szempontjából betelelhető, de ennél nagyobb számú gyenge méhcsalád tartását mellőzzük.

A rajoknál a teljesen ki nem épült kereteket távolítsuk el s ha szükséges, kiépített keretekkel pótoljuk.

A nyitott méhesben és a szabadban felállított kaptárakban csak alkalmas időben: reggel és este vagy esős időben dolgozzunk vagy szedjük ki az építményt, mert különben rablást idézünk elő, a melyet különösen kezdőméhészek nehezen tudnak beszüntetni.

A kinek befedett mézes kerete nincs a mézszegény családok mézhiány pótlására, a pergetett mézzel való etetést úgy a kaptárakban, mint a szalmakasokban, most idejében a szükséges mennyiségig eszközölje, mert a pergetett mézzel való késői etetés a méhek veszélyére fog válni.

A szalmakasok kaptárba való átlakolásának most van a legjobb ideje. A méheket dobolás vagy leszédítés által a szalmakasból kivesszük, a lépeket a kasból kivágjuk és keretekbe illesztjük, két-három lépdarabot is összepáaszíthatunk a keretek léppel való ki-

töltésére. A kereteket aztán két helyen kenderfonállal átkötjük, a melyet a lép beragasztása után a méhek eltávolítanak. A mil or a lépeket a keretben rendbe hoztuk, a kaptár költő-ürében kétsorban a mézesebbeket a felső, a kevésbé mézesekeket és fiasításos kereteket az alsó sorba berakjuk, a kidobolt vagy leszédített méheket a kaptárba beöntjük és a kaptárt a szalmakasz helyére állítjuk, a többi munkát a méhek elvégzik.

Ezen miveletet végre lehet hajtani, a mely sikerrel is jár. Azonban kezdő méhésztársainak nem ajánlom, öölönösen a ki jártassággal nem bír, az olyannak nehézséggel jár és nem fizeti ki magát. Sokkal előnyösebb és célszerűbb a szalmakaszba békében hagyni őket, a hol biztosabb a kitelelésük, mint a kaptárba, a jövő tavaszon korábban rajzik, ad jó két rajt és ezeket kaptárba lehet könnyűszerrel telepíteni és a kasza a méhesalád továbbra is megmarad. Az is igaz, hogy kezdőméhészek nehezen tudnak várni, de tartsák meg azt a közmondást: aki siet, elkészik.

Székelyzsombor, 1911. szeptember hó 4.

Ambrus András.
méhész.

HIREK.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a budapesti „szövetkezeti igazgatók” nálunk ismeretlenek;

mondják, hogy a huszárok eltávozását egyetlen „kis lány” sem busulja;

mondják, hogy az oroszán bátorságu honvédek itt birkaszelidekké nem változtak;

mondják, hogy a 8000 K-ás államsegély ki nem osztott részéből városi takarékoszt csinálnak;

mondják, hogy a nagy szünidő lejártával mindenki derekas munkához fogott;

mondják, hogy romlott dnyét a piacon nem árúsítanak;

mondják, hogy nálunk a mungó babérok mind kivirágoztak;

mondják, hogy Kállay Tamás és Ugron Zoltán képviselő urak együttes repülőgépekre szabadalmat nem nyertek.

E hírek valódiságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Az érdem elismerése** jutott kifejezésre ama tényben, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter Barabás Endre kolozsvári állami tanítóképző-intézeti tanárt a dévai állami tanítóképző igazgatójának nevezte ki. Barabás Endre közéleti nagy munkássága, a székely ügyek előbb vitele érdekében kifejtett örökbecsű tevékenysége, szociális és nemzetgazdasági működése, mindmégannyi kimagasló fáklya, melynek fényében tekintélyes, életerős férfi eredményekben gazdag élete tárul elénk Őszinte szívből örvendünk a „Székely-Udvarhely” régebbi munkatársának jól megérdemelt előhaladásán. A dévai tanítóképzőnek pedig csak gratulálhatunk az érdemes, nagy tudású vezérhez.

— **Repülő képviselő.** A „Debreczeni Független Újság” című, „pártoktól független politikai napilap”-ból olvassuk azt a nagy esetet, hogy „Kállay Tamás orsz. képviselőnek igen érdekes terve van... Ne ijedjete meg jámbor székely véreim. Nem fog hoz-

zatok repülni. Oh nem. Azaz még nem. Hiszen Khuen tata csak mondogatja, hogy így meg úgy választatni fog. De ne higgyétek. Az új választásokat nem bízzák reá. Ujabb milliókat majd másnak utalványoz Bécs. Abból az 50 koronásokat Kállay Tamás képviselő jelölt ur nem lobogtatja köztetek s mikor jól kibámultatok rajta magatokat, a falusbírónál itókára letétbe nem helyezi. Tehát ne izgassátok szomjazó torkotokat Ivás most nem leszen. A könnyező vénasszonyok pártfogoltja most nagy tettekre készül. Repülni fog Budapesttől Debreczenen át Nyíregyházáig. Legyetek nyugodtak. Hozzatok még nem repül. Egyelőre falhoz állítani nincs szándékában Maró Gergely féle politikai maszlaggal. Negyvennyolcas külső mázzal még nem vonta be kortes beszédeit, hogy a tölekek így kiforszírozott mandátummal egyenesen a munkapárti akolba repüljön. Most Nyíregyháza felé fog repülni Székelylyel, a székelyektől elvitt mandátummal. Vajjon a következő választáskor milyen programmal és hova repül? Ide már biába jönne, mert — a mint a hangulat mutatja — még aeroplán nélkül is repülne...

— **Az E. M. K. E. koszoruja.** Holnap (pénteken) Mária nevenapján d. u. 4 órakor kegyeletes ünnepély lesz Székelyudvarhelyt, a Szejke fürdő területén. Ekkor helyezik el néhai báró Orbán Balázs sirjára az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület koszoruját, melyet az alapítóról való megemlékezés jeléül küldött a jubiláló hazafias egyesület. Ismételten felhívjuk közönségünk érdeklődését ez ünnepélyes aktusra. Orbán Balázs a székelység büszkesége. Nevét a történelem őrzi. Méltó, hogy ez alkalommal is kifejezést adjunk iránta érzelt kegyeletes mély halátnak.

— **Jóska halála.** Kovács Dániel ref. kollegiumi tanár, az alsófoku kereskedelmi és ipariskola igazgatója és neje Zayzov lema súlyos családi csapásban rész vett. Jóska nevű fiuk, ki a székelyudvarhelyi ref. kollegiumnak volt tehetséges tanulója, életének 16-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése általános nagy részvét mellett e hó 4-én történt meg városunkban.

Közönség köréből*

Nyilatkozat. A „Székely-Udvarhely” 67-ik számában megjelent „Közigazgatás Árszában” című támadásra e lap legközelebbi számában fogom megadni a méltó választ.

Homoródalmás, 1911. szept. 4-én.

Barra Lajos, k. jegyző.

„A titkos kezek”

(Ajánlva olvasásra Udvarhelyvármegye kulturembereinek.)

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon, még azon is tul, volt egyszer egy jó erkölcsű, csöndes, békés falu... Egykor istenfélő, vezetőit megbecsülő, jámbor nép lakta. Papja, jegyzője, tanítója, s öregedő, becsületes kereskedője valamikor a legszebb, legjobb egyetértésben éltek; de szerette, tisztelte és becsülte is ám az egész nép őket!

Fájdalom, ez az ideális állapot és boldogság nem tarthatott sokáig, mert egyszer csak elhalálozás folytán a falu vezetőségében személyi változás állott be, s ettől kezdve bomladozni kezdett a régi szép egyetértés...

Majd a jegyző, majd tanítók vették észre bosszankodva és elkeseredve, hogy munkakörükben, — melyet legjobb szándékkal és legjobb tudásuk szerint igyekeztek betölteni, — titkos kezek zavarják őket...

* E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére. Szerk.

A tanítók csön les, békés emberek voltak és részben ezért, részben — mert körülményeik is úgy hozták, — oda hagyták két évtizedes munkásságuk színhelyét, hogy az egyenetlenkedés elől kitérjenek. A jegyző azonban nem tehetett így; viszonyai a helységhez kötötték, s kénytelen volt felvenni a harcot a titkos kezekkel szemben. Sok akadékoskodó, idegölő, szervezettromboló hajsza ellen kellett magát védelmeznie. Éjjel-nappal hordozták ellene az írásokat, gyűjtötték az aláírásokat. Nem egy vizsgálatot, sőt fegyelmit is kellett kiállania, de végül is a titkos kezek gyöngének bizonyultak az ő megsemmisítésére, s mikor már a titkos körök néhány erősebb koppintást is szenvedtek e harcban, rövid időre látszólagos csönd és béke lett a faluban...

A titkos kezek oly ügyesen intézték a dolgot, hogy — mikor az ellenségeskedésből valamelyes baráti érintkezés lett, — az új tanítót tették meg a jegyző elleni hajszáért bűnbaknak és az alattomos működés lassanként a tanító ellen kezdett irányulni. A módszer ismét a régi volt. A tanító ellen is éjjel-nappal jártak kezdtek a faluban az írásokkal. Előbb-utóbb, de ő is megkapta a fegyelmit s annak nyomorúságos következményeit. Családjától elszakították, családi életét feldúlták. Ámde jó az Isten, egészen megsemmisíteni a tanítót sem engedte, sőt igazát és ártatlanságát mindinkább kezdte napfényre deríteni. Az üldözött és meghurcolt tanítócsalád szerencséjére egy másik tanító is került a faluba, aki a titkos kezek működésével szemben sokkal keményebb legénynek bizonyult. Ez ellen a tanító ellen is megindultak az írások, szakadatlanul hordozták azokat a faluban. Közben a jegyzővel kötött fegyverszünet is unalmassá vált, s ellene is újból megkezdődött az áskálódás...

A hajsza éveken keresztül folyt és foly még ma is, de már nem fog sokáig folyni, mert a hosszútűró isteni gondviselés is megelégette végre a dolgot és nem sokára elhozza azt az időt, amikor a földi igazságszolgáltatás méltó ékszert fog illeszteni a titkos kezre...

Az aknamunka nem tarthat már soká, a bűnhődés nincsen már messze, s a meghurcolt emberek igaza és ártatlansága bizonynyal kifog derülni; de ki teszi majd jövő azt a rettenetes erkölcsi rombolást, amit a vallásos, jóerkölcsű, becsületes nép között végzett a vezetők torzsalkodása és a sok íráshordozás? Vajjon kinek fog hinni és kibben fog bizni többé az a nép, mely előtt minden vezető embernek és előjárónak tekintélyt örökre tönkre tették a titkos kezek? Egy század kultúrája sem lesz képes helyre hozni ezt a rettenetes erkölcsi rombolást, melynél csak az a lelkiismeretlenség szörnyűségesebb, amellyel a titkos kezek tulajdonosa végezte éveken át a községben a maga herostratesi munkáját!

Székelykeresztur, 1911. szept. 3-án.

Péter Lajos
unit. gimn. tanár

Nyílt tér*

Szabó Mózes urnak Homoródalmás.

Ugy ön, mint 300 aláíró társa igyekezetét tisztelve szemlélem és önöket aláírásukért nem kárhoztatom.

Becsülöm, hogy a farkast az akolba nem eresztik. De mégis kijelentem, hogy az önök hátamegetti és j. hiszeműségébe kapaszkodó értelmi szerzőt, ki azt meri állítani, hogy az igazgató koma, a jegyzővel éccánkint görbe utakon Udvarhelyre jár és nem bizonyítja, piszkos gazembernek nyilvánítom.

H. almás, 1911. szept. 4-én.

Kiss Mózes,
ig. tanító.

* Az e rovatban megjelent közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerk.

FIGYELEM!

AIDA
VERGE
BLUE STAR
CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.
ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

